תמורה

לשון · תחביר · דף סיכום

תמורה היא סוג של לוואי: שם עצם שבא **תמיד אחרי** שם עצם אחר, מתאר אותו בדרך אחרת – ויכול **לבוא במקומו** (להמיר אותו).

מקרא: **שם העצם** **התמורה** צבע התמורה = הסוג שלה

איך מזהים תמורה?

✔ **בדיקת השמטה:** אפשר להשמיט את שם העצם שלפני המילה ה"חשודה"? זו תמורה.
⇄ **בדיקת החלפה:** תמורה יכולה להתחלף עם שם העצם – לוואי רגיל לא.

תמורה מזהה

יחס של זהות

שניהם = אותו הדבר בדיוק

מזהה את שם העצם שלפניה. לעיתים באה עם מילת הסבר: **כלומר**, **זאת אומרת**, **הווה אומר**.

ירושלים, **עיר הקודש**, היא בירת ישראל.
דודתי, **כלומר אחות אמי**, ביקרה אצלנו אתמול.

בדיקה מהירה אפשר **להחליף** ביניהם, וגם **להשמיט** את התמורה? ← מזהה

פיסוק תמורה של כמה מילים – בין פסיקים. שם של ספר/סרט/הצגה – במירכאות, בלי פסיקים.

תמורה מצמצמת

חלק מתוך הקבוצה

מחליפה את שם העצם רק בחלקו

מצמצמת את השם שלפניה בעזרת **הבלטה** (**במיוחד**, **בייחוד**, **בפרט**, **בעיקר**) או **הדגמה** (**לדוגמה**, **כגון**, **כמו**, **למשל**).

כל חבריי, **בעיקר דן**, נהנו בטיול השנתי.
ויטמינים, **כגון ויטמין B12**, חיוניים לגוף.

בדיקה מהירה רק **חלק** ממה שלפניה? יש מילית הבלטה או הדגמה? ← מצמצמת

פיסוק מופרדת בפסיקים מן הצירוף שהיא מתארת.

תמורה מפרטת

פירוט של השלם

נקראת גם: תמורה כוללת

באה אחרי **נקודתיים** או **קו מפריד** ומפרטת את שם העצם שלפניה. השלם שמפורט נקרא **ביטוי מכליל**.

השיעור יתחלק ל**שני חלקים**: **הצגת החומר ותרגול**.
אני אוהב לאכול את **פירות הקיץ**: **אבטיח, מנגו וליצ'י**.

בדיקה מהירה יש **רשימה** אחרי נקודתיים או קו, שמפרטת את מה שלפניה? ← מפרטת

פיסוק נקודתיים (:) או קו מפריד (–). פסיקים בין הפריטים, אבל לא לפני ו' החיבור.

אל תתבלבלו!

לוואי רגיל או תמורה? לוואי רגיל **לא** יכול להתחלף עם שם העצם; תמורה – **כן**.

מי שם העצם ומי התמורה? התמורה באה תמיד **אחרי** שם העצם, ולא בתחילת המשפט. סדר אחר = ניתוח אחר.

מזהה או מצמצמת? אותו דבר בדיוק ← מזהה. רק חלק ממנו (בעיקר, כגון...) ← מצמצמת.

מפרטת או חלק כולל? לא צריך לבחור: התמורה המפרטת היא תמיד גם חלק כולל.

פיסוק התמורה

יותר ממילה אחת	מופרדת בפסיקים מיתר חלקי המשפט: **האינטרנט**, **אמצעי התקשורת המהפכני**, כבש את העולם.
קצרה (מילה אחת)	בלי פסיקים: **החניכה המצטיינת** **חברתך** קיבלה פרס.
שם של ספר, הצגה, סרט	במירכאות, בלי פסיקים: קראתי את **הספר** **"לבד בברלין"**.

תרגול קצר

סמנו את שם העצם ואת התמורה, וכתבו את סוג התמורה.

1. משה רבנו, גדול הנביאים, הוציא את ישראל ממצרים. סוג: _____
2. בסוכות נוטלים ארבעה מינים: אתרוג, לולב, הדס וערבה. סוג: _____
3. תלמידי השכבה, בעיקר תלמידי י"א, התנדבו בקהילה. סוג: _____

תשובות: 1. משה (שם רבנו = חלק מהשם) 2. אתרוג (ביטוי מרכזי: ארבעה מינים) 3. בעיקר (הבלטה: כמות)